

סדר ט"ו בשבט

כִּי תֵבֵאוּ
אֶל הָאָרֶץ
וְנִטְעַתֶם לָכָל עֵץ

עורך:

ארבעה ראשי שנים הם:

באחד בניסן: ראש השנה למלכים ולרגלים.
באחד באלול: ראש השנה למעשר בהמה.
באחד בתשרי: ראש השנה לשנים ולשמיטין וליובלות,
לנטיעה ולירקות.
באחד בשבט: ראש השנה לאילן, כדברי בית שמאי.
בית הלל אומרים: בחמישה עשר בו.

(מסכת ראש השנה א, א)

המקובלים בצפת בתקופת האר"י ז"ל, נהגו לעשות סדר בט"ו בשבט, כעין סדר פסח, בו ביטאו ע"י אכילת פירות וקריאה ולימוד קטעים הקשורים אליהם, את הקשר המיוחד של האדם לארץ ולאלילות, בין הטבע לאדם.

תחילת הסדר

אמר הקב"ה לישראל: כי תבואו אל הארץ, אף על פי שתמצאו אותה מלאה כל טוב, לא תאמרו, "יִשָּׁב וְלֹא נִטַּע אֶלָּא" וְנִטַּעְתֶּם כָּל עֵץ מֵאֲכָל". ומדוע? כי כשם שנכנסתם ומצאתם נטיעות שנטעו אחרים, אף אתם הוּוּ נִטְעִים לְבְנֵיכֶם!

מדרש תנחומא מביא סיפור העוסק בחשיבות הנטיעות לדורות הבאים ושמהדד את הנקודה שלא תמיד מי שנוטע בהכרח גם נהנה מהפירות

מעשה באנדרינוס המלך שהיה עובד למלחמה והולך עם גייסות שלו " להילחם על מדינה אחת שמרדה עליו, ומצא בדרך זקן אחד שהיה נוטע תאנים. אמר לו אנדריאנוס: בן כמה אתה? אמרו לו אותו זקן: בן מאה שנה. אמר לו אנדריאנוס: בן מאה שנה עומד וטורח ונוטע נטיעות, וכי סבור אתה לאכול מהן? אמר לו: אדוני המלך, הריני נוטע ואם אזכה אוכל מפירות נטיעותי, ואם לאו – כשם שיגעו אבותי לי כך אני יגע לבני. עשה אנדריאנוס מלחמה שלוש שנים וחזר ומצא לו לאותו זקן עומד באותו מקום

מה עשה הזקן? נטל סלסלה אחת ומלא אותה ביכורי תאנים יפות וקרובן לפני אנדריאנוס. אמר לו: אדוני המלך אני הוא אותו הזקן שמצאת אותי בהליכתך עומד ונוטע והרי כבר זיכני המקום לאכול מפירות נטיעותי, ואלו שבתוך הסלסלה – מהם. קבלם מן עבדך. מיד אמר אנדריאנוס לעבדיו: טלו את הסלסלה הימנו ומלאו אותה זהובים" (מדרש תנחומא, קדושים כ"ה)

קריין 1:

מה נשתנה "סדר" ליל ט"ו בשבט

"מ"סדר" ליל פסח?

שב"סדר" ליל פסח אנו אוכלים מצות – הלילה הזה כולו פירות.
שב"סדר" ליל פסח אנו שותים יין בכל צבע – הלילה הזה יין לבן ויין אדום.
שב"סדר" ליל פסח אנו מספרים ביציאת מצרים – הלילה הזה אנו מספרים בשבחם של פירות ארצנו.
יום ט"ו בשבט יחיד ומיוחד בין חגי ישראל ומועדיו. חג ארץ ישראלי, צמיחתו בקרקעה וגידולו באדמתה. אי אפשר לקיימו כהלכתו – אלא בארץ ישראל.

"וכי תבואו אל-הארץ

ונטעתם כל-עץ מאכל" (ויקרא יט, כג)

ונתן העץ פריו

והארץ יבולה.

עת לנטוע אילנות

עת לנטוע ולבנות.

קריין 2:

רבי נחמן מברסלב היה אומר: דע כי כל רועה ורועה יש לו ניגון מיוחד, לפי העשבים ולפי המקום שהוא רועה שם, כי כל עשב ועשב יש לו שירה, ומשירת העשבים נעשה ניגונו של רועה.
הוא היה אומר: הלוואי והייתי זוכה לשמוע את קול השירות והתשבחות של העשבים, איך כל עשב ועשב אומר שירה לשם יתברך בלי תהייה ובלי שום מחשבות זרות ואינם מצפים לשום גמול. כמה יפה ונאה כששומעים את השירה שלהם וטוב מאוד ביניהם לעבוד את האלוהים ביראה.

שירת הנשבים

מילים ולחן: נעמי שמר

.א.

דע לך
שכל רועה ורועה
יש לו ניגון מיוחד משלו
דע לך
שכל עשב ועשב
יש לו שירה מיוחדת משלו
ומשירת העשבים
נעשה ניגון של רועה

ב.

כמה יפה
כמה יפה ונאה
כששומעים השירה שלהם
טוב מאוד
להתפלל ביניהם
וביראה לעבוד את השם
ומשירת העשבים
מתמלא הלב ומשתוקק

ג.

וכשהלב
מן השירה מתעורר
ומשתוקק אל ארץ ישראל
אור גדול
אזי נמשך והולך

מקדושתה של הארץ
עליו
ומשירת העשבים
נעשה ניגון
של הלב.

איך זה להיות עץ?
דתיה בן-דור

פַּעַם שְׁאַלְתִּי עֵץ -
"עֵץ, אֵיךְ זֶה לְהִיּוֹת עֵץ?"
"אַתָּה וְוָדַאי מִתְלוֹצֵץ" - אמר העץ.
"לא ולא", אמרתי - "בְּרִצִּינּוֹת גְּמוּרָה,
זֶה טוֹב אוֹ רַע?"
"רַע?" תַּמָּה הָעֵץ. "מְדוּעֵ?"
"וְלֹא אֶכְפֹּת לָךְ שֶׁאַתָּה תִּקְוֶה כָּל הַשְּׁבוּעֵ?"
"אֵינֶנִּי תִקְוֶה, אֲנִי הֵרִי נְטוּעֵ"
"וְלֹא מִתְחַשֵּׁק לָךְ לִפְעָמִים לְלַכֵּת לְבַקֵּר חֲבֵרִים
אוֹ לְרִאוֹת מָה נִשְׁמַע בְּמִקְוֹמוֹת אֲחֵרִים?"
"אֵין לִי כָּל צוּרָךְ לְנוֹד וְלִנְוֵעַ.
צִיפּוּרִים מְזַמְרוֹת לִי בְּאוֹפֵן קָבוּעַ
פְּרָפְרִים לִי נוֹשְׁקִים, מְלַטְפֵת הָרוּחַ
וְלִנְגֵד עֵינַי - כָּל הָאוֹפֵק פְּתוּחַ."
"וּבְלִילָה כְּשֶׁכוֹלֵם יְשָׁנִים - אִז מָה?"
"בְּלִילָה אֲנִי מְאַזֵּן לְדַמְמָה
וְשׁוֹמֵעַ
אֵיךְ נוֹשְׁמַת הָאֲדָמָה
אֵיךְ פִּירוֹת מִבְּשִׁילִים
אֵיךְ יוֹרְדִים הַטְּלָלִים
וּבְתוֹךְ עֲנָפֵי יְשָׁנִים גּוֹזְלִים וְאֲנִי שׁוֹמֵר עַל שְׁנָתָם."
"אֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ עֵץ" - אמרתי
וְהִלַּכְתִּי אֶל גְּנִי
וְנִטְעַתִּי לִי עֵץ מִוֶּל חִלוֹנִי.

3:

ויהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שבכוח סגולת אכילת הפירות שנאכל ונברך עליהם עתה ואשר נהנה בסוד שורשיהם העליונים אשר המה תלויים בם להשפיע עליהם שפע רצון ברכה ונדבה, וגם הממונים והמושטרים עליהם יתמלאו מעוז שפע הודם לשוב שנית להגדילם ולהצמיחם מראשית השנה ועד אחרית השנה לטובה ולברכה לחיים טובים ולשלום.

שבעת המינים

"ארץ חיטה ושעורה - ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון, ארץ זית שמן ודבש.

יהי רצון (שיר)

יהי רצון מלך עליון
יהי רצון מלפניך
יהי רצון שר ואביון
יחד יזכו לרחמיך

מטל השמיים
מדבש ושמני הארץ, תן
מכל טוב מקשה וגן
רימון זית ודגן
תמר עינב ותאנה
בצל אילן נחיה
אדם וחווה נהיה
ובננו שוב שורש יכה

יהי רצון מלך עליון
יהי רצון מלפניך
יהי רצון שר ואביון
יחד יזכו לרחמיך

מטל השמיים...

חיטה

מיום שֶׁ־שָׁחַרְבְּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּגְלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם נִתְעַלָּה ט"ו בְּשַׁבָּט
לְמַעַמְדֵךְ שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁכֵּן כָּל־עוֹמְדֵי בְּסִימָן הַגְּעֻגוּעִים לְפָרוֹתֶיךָ שֶׁל
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְרֹאֵי הוּא כִּי נִבְרַךְ עַל כָּל פְּרֵי וּפְרֵי כִּפִּי בְּרַכְתּוֹ, פְּרֵי
פְּרֵי וּפְסוּקוֹ, פְּרֵי וּפְרֵי וּמִדְּרָשׁוֹ
אֵךְ רֵאשִׁית נִטְעָם מְכַל מִיָּנִי פְּרוֹת הָאָרֶץ וְנִתְחַיֵּל מִפִּירוֹת שִׁבְעַת הַמִּיָּנִים,
וְרֵאשׁוֹנִים מִהַחֲטָה וּשְׁעוֹרָה.

הַמְּסוּבִים לֹקָחִים עוֹגָה וּמְבָרְכִים: "בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
בּוֹרָא מִיָּנִי מְזוֹנוֹת"

לֹקָחִים פְּרוֹסַת עוֹגָה וּמְבָרְכִים: בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרָא מִיָּנִי
מְזוֹנוֹת.

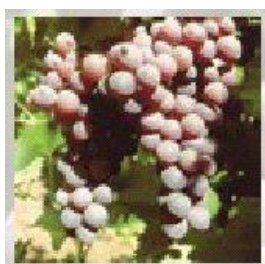
כוס ראשונה

הַשְּׁנָה נַחְגוּג גַּם אֲנִי בְּסִימָן הַמַּעֲבָר מִלֶּבֶן לְאֵדוֹם בְּטַבַּע, וְנִשְׁתַּה אַרְבַּע
כּוֹסוֹת כְּדֶרֶךְ הַמְּקוּבְּלִים בְּצַפְתָּ.

עוֹרֵךְ: הַקְּהֵל מִתְבַּקֵּשׁ לְמִזוּג כּוֹס רֵאשׁוֹנָה שֶׁל יַיִן לֶבֶן – וְכַךְ נֹאמַר:
הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזוּמֵן לְקִיִּים מִצְוֹת כּוֹס רֵאשׁוֹנָה שֶׁל ט"ו בְּשַׁבָּט – כּוֹס יַיִן לֶבֶן,
כּוֹס הַמְּסַמְּלֵת אֶת הַחֹרֶף בְּמִלּוֹא עוֹזוֹ וְכוּחוֹ. לֶבֶן הוּא הַשְּׁלֵג בְּפִסְגַּת
הַחֶרְמוֹן, וְלִבְנָה הִיא הַקְּרָה בְּרֵאשֵׁי הַדְּשָׁאִים בְּבוֹקֵר חוֹרֶף צוֹנֵן.

מְרִימִים כּוֹס רֵאשׁוֹנָה וּמְבָרְכִים: בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרָא
פְּרֵי הַגֶּפֶן.

גפן

קריין 6:

למה נמשלו ישראל לגפן? אלא מה הגפן שבעליה מבקשים שתשביח מה הם עושים? עוקרים אותה ממקומה ושותלים אותה במקום אחר והיא משבחת. כך ישראל, כיוון שביקש הקב"ה להודיע ישראל בעולם, מה עשה? עקרו ממצרים והביאם למדבר והתחילו מצליחים שם. קיבלו את התורה ויצא להם שם בעולם.

השיר: שי / רחל (שירה בציבור)

אֶעֱלֵל כְּגֵפֶן

שְׁאֵרֵית הָרֶחֶשׁ
וְאֶשְׁלַח מִנְחָה לְךָ
– מְזַמֶּרֶת לְבִי
כָּל שְׂיֵיד הָעֶצֶב
לֹא עָקְרָה מִשְׁרָשׁ
שְׁקָדִים–הִזְעַם
לֹא שְׂדֵף עוֹד בִּי

אֶרְפֵּד הַטָּנָא זְכוֹנוֹת כְּנָרַת
וְרֹד שְׁמֵי הַבְּקָר
בֵּין עֵצֵי הַגֶּן
זֶהֱב הַצְּהָרִים
בְּמַרְחָב רוֹגַע
וְלִילָד הָעֶרֶב
עַל הָרֵי גוֹלָן

זְכֹר לֵיל הַסְּהָר
עַל חֲלֻקַת הַמַּיִם
זוֹ תְרוּעַת הָאֶשֶׁר
בְּעֵלוֹת יָמֵי
כְּבִשְׁנֵי תוֹלַעַת
בָּהּ אֶקְשֹׁר הַטָּנָא
– וְאֶשְׁלַח אֵלֶיךָ
הַתְּשֻׁמַּח לְשִׁי

חנכו את המושבה של מגדיאל והזמינו את מרן רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל. זה היה בטוי בשבט למגדיאל. וכיבדו אותו לטעת שתיל. הוא נוטע שתיל ולא קם. הקהל מופתע לא ידע מה קרה, עד שבא אליו הרב זאב גולד זצ"ל ומרים אותו ורואה פניו משולהבות. הוא שואל מה קרה כאן הוא רואה אותו בוכה ולא קם.

הוא (הרב קוק) אומר בשעה שנטעתי את השתיל, נזכרתי בדברי התלמוד. הגמרא אומרת: ולדבקה בו, להדבק במידותיו של הקדוש ברוך הוא.

מה הוא רחום - אתה רחום, הוא חנון - אתה חנון.

ואז נזכרתי, מה פעולתו הראשונה של הקדוש ברוך הוא: ויטע עץ בגן עדן מקדם.

ואני נוטע עץ בארץ ישראל, מחמת התרגשות לא יכולתי לקום ממקומי. ועל כך לכן נדבקתי והייתי קשור לאדמה.

זית

קריין 7:

"זית רענן יפה פרי תואר, "כשם שהשמן מאיר כך בית המקדש מאיר לכל העולם, שנאמר (ישעיה ס) "והלכו גוים לאורך, "לכן נקראו אבותינו "זית רענן" שהם מאירים לכל באמונתם. לכך אמר הקדוש ברוך הוא למשה "ויקחו אליך שמן זית זך."

(שמות רבה פרשה ל"ו)

"ואתה תצוה" - "שמן זית זך כתית למאור, "למה לא שמן אגוזים ולא שמן צנונות ולא שמן דגים או שאר שמנים, אלא שמן של זית? לפי שהזית סימן אור לעולם.

(תנחומא תצוה וי פי א')

יקח זית שלם ויפה בידו ויברך "בורא פרי העץ" ויכוון בברכתו על כל פירות האילן.

אתן במדבר נטע ארז
שיטה והדס ועץ-שמן,
אשים בערבה ברוש
ברוש, תדהר ותאשור יחדיו.

(ישעיהו מא, יט)

תמר

קריין 8:

למה נמשלו ישראל לתמר?
מה תמרה זו אין בה פסולת, אלא תמרים לאכילה, לולבין להילול, חריות (כפות) לסיכוך, סיבים לחבלים, סנסינים לכברה, שפעת קורות לקרות בהן הבית - כך הם ישראל: אין בהם פסולת. אלא מהם בעלי מקרא, מהם בעלי משנה, מהם בעלי אגדה, מהם בעלי מצוות, מהם בעלי צדקות.

אמר רבי דב-בר, המגיד ממזריטש: זה שנאמר "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה", "ללמדך כי יש שני סוגים של צדיקים: צדיקים המעורבים בדעת עם הבריות, מלמדים אותם ומקרבים אותם אל התורה והמצוות; וצדיקים המתבודדים בד'אמות שלהם ויושבים על התורה ועל העבודה. הראשונים הם כמו תמר - נושאים פירות, מזון מחיה לארץ ולדרים עליה. והאחרונים הם כמו הארז - נעלים וגבוהים, אבל עקרים מן הפירות.

צדיק כתמר יפרח
מילים: תהילים צ"ב
לחן: עממי

צדיק כתמר יפרח
כארז בלבנון ישגה.

ויניקהו
ויניקהו דבש מסלע
ושמן מחלמיש צו

(דברים לב, יג)

אוכלים תמר.

תאנה

קריין 9:

תאנה אחת והיתה התאנה
אות בדבש, באה עז אחת
ים ואמר בוא וראה דוגמא
טפו ההרים עסיס והגבעות

מעשה ברבי יונתן בן אלעז
מלאה תאנים ופרי, ירד הטל
והיתה מנטפת חלב בדבש.
מעין עולם הבא שנאמר: "היה
תלכנה חלב" (יואל ד, יח).

(תנחומא הקדמון, תצוה אות י')

שרים: "ארץ זבת חלב ודבש."
אוכלים תאנה או דבלה.

רימון

קריין 10:

הרימון נזכר פעמים אחדות בשיר השירים.
על הפסוק "כפלח הרימון רקתך" דרשו חז"ל את המדרש הבא:
אמר ר' שמעון בן לקיש – אל תקרי "רקתך" אלא "ריקתך" ללמדך שאפילו
"ריקתך" שבך (שבעם ישראל) מלאים מצוות כרימון.

עץ הרימון (שירה בציבור)

מילים: יעקב אורלנד

לחן: עממי בוכרי (עיבוד: יא אדמון)

עץ הרימון נתן ריחו

בין ים המלח ליריחו.
שב, חומתי, גדודך מנדוד,
שב, תמתי, דודך מדוד.

אוצרות אופיר וצרי גלעד,
רכב מצרים שללתי לך, בת.
אלף הזמר אתלה לך מגן
מן היאור עד הירדן.

אוכלים גרגרי רימון.

כוס שנייה

עורך

נרים כוס שנייה, ובה יין שרובו לבן ומיעוטו אדום, על שום הלובן שעודנו מושל בארץ בענפי האילנות ובפרחי השקד המתעוררים, ועל שום טיפות האודם של הכלניות הראשונות והפירות. הנני מוכן ומזומן לקיים מצוות כוס שנייה של ט"ו בשבט שרובה יין לבן ומיעוטה יין אדום.

כוס זו מסמלת את ניצני האביב הראשונים בתוך החורף הקר.

מרימים כוס שנייה ומברכים: ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם בורא פרי הגפן.

עורך: ר' חיים ויטאל, מחשובי המקובלים בצפת, מלמד אותנו כי אכילת פירות ט"ו בשבט הנה כנגד שלוש מדרגות המתגלמות בעולם שאנו חיים בו.

א. מדרגת עולם הבריאה וכנגדה פירות שכולם פרי ללא קליפה בחוץ או גלעין מבפנים, כגון:

ענבים, תאנים, תפוחים, חרובים.

ב. מדרגת עולם היצירה וכנגדה פירות שיש גלעין בפנים, כגון: זיתים, תמרים, משמשים.

ג. מדרגת עולם העשייה וכנגדה פירות בעלי קליפה מבחוץ, כגון: רימונים, אגוזים ושקדים.

קריין:

מעשה באדם שהיה הולך במדבר והיה רעב, עייף וצמא, ומצא אילן שפירותיו מתוקין וצלו נאה ואמת מים עוברת תחתיו. אכל מפירותיו ושתה ממימיו ויש בבצלו. וכשביקש לילך אמר: "אילן, אילן, במה אברכך? אם אומר לך שיהיו פירותיך מתוקין – הרי פירותיך מתוקין; שיהא צלך נאה – הרי צלך נאה; שתהא אמת מים עוברת תחתך – הרי אמת מים עוברת תחתך. אלא יהי רצון שכל נטיעות שנוטעין ממך – יהיו כמותך."

(תענית ח)

אמא אדמה

היא תביט אלי טובה וחכמה
כמו בבן השב הביתה מן הדרך
תחבק אותי אליה בנשימה חמה
אמא אדמה.

היא תגיד - "אתה עייף מן המסע
אל תפחד אני חובשת את פצעיך"
היא תיקח אותי אליה כשאקרא בשמה
אמא אדמה

היא תביט אלי טובה וחכמה
היא שקטה כל כך וכמו תמיד סולחת
תחבק אותי אליה בנשימה חמה
אמא אדמה.

צימוקים

קריין 13:

אמר רבי שמעון בן לקיש: אומה זו כגפן נמשלה. זמורות שבה – אלו בעלי בתים. אשכולות שבה – אלו תלמידי חכמים. עלים שבה – אלו עמי הארץ. קנוקנות שבה – אלו ריקנים שבישראל. והיה ששלחו מארץ ישראל וביקשו האשכולות רחמים על העלים שאילמלא העלים לא יתקיימו האשכולות.

כוס שלישית

עורך: מוזגים כוס שלישית יין אדום מהול בקצת יין לבן.

הנני מוכן ומזומן לקיים מצוות כוס שלישית של ט"ו בשבט – שרובה יין אדום ומיעוטה לבן, שהיא כאיתני החורף והאביב הנאבקים בטבע. הקור כאילו מבקש להקפיא את החיים העולים באילן, עד שיפרח האגס, ופקעיו המתפוצצים שולחים סביבותם קריאות אביב.

ציצים אדומים עולים ומכסים את הענפים הלבנים, ומרבדים אדומים של כלניות הולכים ונפרשים בשדות הבור.

כוס זו מסמלת את האביב. הצמחים נהנים באחת מן האדום – הוא חום השמש השופע, ומהלבן – הם גשמי החורף שנאצרו בקרקע. שילוב זה הוא המעניק את האון והחיות שיש לו לאביב.

כנגד ארבעה בנים דברה תורה: אחד חכם, אחד רשע, אחד תם ואחד שאינו יודע לשאול. מעשה באדם אחד שהיו לו ארבעה בנים, רצה האב שבניו יחכימו ולא ישפטו את הדברים הנקרים להם בחיים בצורה פזיזה ומהירה. מה עשה אותו אב? שלח את בניו אל העיירה הרחוקה ביותר ממקום מגוריהם וציווה עליהם ללכת אל מתחת לגשר ולהתבונן בעץ הבודד הגדל שם ולחזור ולספר לו מה ראו.

הבן הראשון נשלח בחורף.

הבן השני נשלח באביב.

הבן השלישי נשלח בקיץ.

הבן הרביעי נשלח בסתיו.

לאחר שחזרו כולם, אסף האב את ארבעת בניו וביקש מהם לתאר לו מה ראו. הבן הראשון תיאר בפניו את העץ היבש המצולק והמכוער שראו עיניו. הבן השני תיאר את העץ מלא ניצנים ירוקים והרבה הבטחות מסתרות בהם. הבן השלישי לא הפסיק להתפעל ממראה העץ הפורח והמשכר בריח המתוק של הפריחה, – יופיו כבש אותו סיכם הבן. הבן הרביעי תיאר בפני האב את העץ הכורע תחת עומס הפירות הבשלים שכולם הבטחות ומימוש התקוות. הקשיב האב לבניו ובאותה דממה שהם הקשיבו למוצא פיו פתח ואמר – כולכם צודקים, כל אחד מכם ראה את העץ עונה אחת מחייו, אבל עיניכם הרואות כי אי אפשר לשפוט את העץ ואיכויותיו על פי עונה אחת בלבד. אף האדם כך

שהרי נאמר "כי האדם עץ השדה" מהות האדם וחייו ניתנים למדידה רק כאשר הוא משלים את עונות חייו.

אם תוותרו על החורף, תפסידו את הבטחת האביב, היופי של הקיץ והציפייה לסתו. אסור לנו לתת שכאב של עונה אחת יהרוס את ייתר העונות, אין לשפוט את החיים על פי כאב של עונה אחת, תמיד, אבל תמיד בסוף העונה הקשה יבואו ימים טובים יותר שיגשימו עבורנו את ההבטחה והתקווה, סיכם האב דבריו.

ומאחר ואנו עומדים בפתחו של חג הפסח, חשוב שנדע שחג זה מקפל בתוכו - גם את הכאב, הסבל, ההבטחה וממוש התקווה, כל זה בתנאי שנמשיך לספר את הסיפור ולקיים פסח כהילכתו. סיכם האב את דבריו.

כוס רביעית

עורך : מוזגים כוס רביעית יין אדום בלבד.

הנני מוכן ומזומן לקיים מצוות כוס רביעית של ט"ו בשבט כוס יין שכולו אדום - כוס האביב בהדרו, כוס פרחי דם המכבים והצבעוני, כוס הנוריות והפרג, כוס ציצי הרימונים.

מרימים כוס רביעית ומברכים : ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם בורא פרי הגפן.

ברכה אחרונה

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, על המחיה ועל הכלכלה, על הגפן ועל פרי הגפן, על העץ ועל פרי העץ ועל תנובת השדה ועל ארץ חמדה טובה ורחבה. שרצית והנחלת לאבותינו לאכול מפריה ולשבוע מטובה. רחם-נא ה' אלקינו על ישראל עמך, ועל ירושלים עירך, ועל ציון משכן כבודך, ועל מזבחך ועל היכלך. ובנה ירושלים עיר הקודש במהרה בימינו, והעלינו לתוכה ושמחנו בבניינה ונאכל מפריה ונשבוע מטובה, ונברכך עליה בקדושה ובטהרה.

כי אתה ה' טוב ומטיב לכל ונודה לך על הארץ ועל המחיה ועל פרי גפנה ועל פירותיה. ברוך אתה ה', על הארץ ועל המחיה ועל פרי גפנה ועל פירותיה.

לסיום : נשיר כולנו את השיר "על הדבש ועל העוקץ".

על הדבש ועל העוקץ מילים ולחן : נעמי שמר

על כל אלה , על כל	על הדבש ועל העוקץ	אלה,
שמור נא לי , אלי הטוב	על המר והמתוק	
על הדבש ועל העוקץ	על בתנו התינוקת	
על המר והמתוק	שמור אלי הטוב	
אל נא תעקור נטוע	על האש המבוערת	
אל תשכח את התקווה	על המים הזכים	
השיבני ואשובה,	על האיש השב הביתה	
אל הארץ הטובה.	מן המרחקים.	

שמור אלי על זה הבית,
על הגן , על החומה
מיגון , מפחד פתע
וממלחמה
שמור על המעט שיש לי
על האור ועל הטף
על הפרי שלא הבשיל עוד
ושנאסף.

פזמון : על כל אלה...

במה נתברך: יהי רצון שבעבור עריכת סדר זה, בזכותן של ארבע כוסות
ובסגולתם של פירות ארץ-ישראל; נזכה להגשמת כל ערכינו, שכל אישה
ואיש, שכל עץ ואילן יתנו את פריים המיוחד להם בקהילה ובטבע, לאהבה
ולהנאה מאילנות ארץ-ישראל. שתתחדש עלינו שנת אילן טובה ושופעת
ברכה עד בלי די.

תם ונשלם סדר ט"ו בשבט כתיקונו. חג שמח!